

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ”

Харків
2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ”**

(галузь знань 0302 “Міжнародні відносини”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030202 “Міжнародне право”)

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 10 від 15.06.2012 р.)*

**Харків
2012**

Програма навчальної дисципліни “Міжнародна інформація” (галузь знань 0302 “Міжнародні відносини”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030202 “Міжнародне право”) / уклад.: М. П. Требін, Г. Ю. Васильєв, Н. П. Осипова та ін. – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 12 с.

У к л а д а ч і: М. П. Требін,
Г. Ю. Васильєв,
Н. П. Осипова,
І. О. Поліщук,
О. М. Сахань

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 8 від 17.10.2012 р.)*

ВСТУП

“Міжнародна інформація” – нормативна навчальна дисципліна циклу професійно-практичних дисциплін освітньо-професійної програми за спеціальністю “Міжнародне право”.

Навчальна дисципліна “Міжнародна інформація” вивчає природу, зміст, специфіку та закономірності розповсюдження міжнародної інформації у сучасному світі, інформаційні ресурси та потреби суспільства, інформаційну культуру споживачів інформації, специфіку інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах, засоби і методи добування й обробки документів міжнародної інформації, міжнародну інформаційну діяльність та її види, інформаційну політику міжнародних організацій, технології міжнародної інформації, інформаційну безпеку. Предмет її має тісний зв’язок з юридичною наукою, особливо з таких питань, як держава, влада, міжнародне право, інформаційне право, закони, міжнародні стосунки, незалежність, відповідальність, юридична культура, права людини та багатьох інших.

Метою вивчення дисципліни є розширення та збагачення знань студентів, посилення теоретико-методологічної і професійної підготовки тих, хто буде розбиратися в міжнародній інформаційній дійсності, складних питаннях міжнародних відносин з урахуванням різноманітності джерел інформації, їх протиріч, виступати в ролі активних суб’єктів інформаційно-аналітичної діяльності, досліджувати інформаційну складову глобальної економіки, безпеки, зовнішньої політики та міжнародного права. Вивчення “Міжнародної інформації” – один із засобів сучасної соціалізації особи й формування політико-правової культури, залучення до загальнолюдських цінностей в умовах розбудови інформаційного суспільства. Дисципліна повинна дати студенту необхідний мінімум знань про трансформацію світового співтовариства у нову інформаційну формацію, місце і роль в ній інформації; має сприяти формуванню здібностей аналітика міжнародної інформації. Знання її необхідне для виконання багатьох функцій юриста-міжнародника, вирішення конкретних завдань юридичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Студенти повинні

знати:

– загальнотеоретичні поняття та категорії дисципліни

“Міжнародна інформація”;

- сутність концепцій та моделей міжнародного співробітництва в галузі інформації і комунікації;
- роль та функції міжнародних організацій у формуванні і реалізації ідеології інформаційного суспільства як чинника міжнародного розвитку;
- практику реалізації міжнародної інформаційної політики на глобальному, регіональному (європейському) та національному рівнях;
- ступінь розвитку національних інформаційних ресурсів, інформаційної інфраструктури, інформаційних потоків, нормативно-законодавчої бази як складових інформаційного простору України;
- напрями та переваги міжнародного співробітництва України в галузі інформації і комунікації з іншими державами, міжнародними організаціями, інститутами, фондами;

уміти:

- використовувати різні методологічні підходи для дослідження процесів інформатизації сучасного суспільства;
- аналізувати особливості і тенденції розвитку інформаційного суспільства;
- визначати й використовувати різні методи управління інформаційними потоками в міжнародних відносинах;
- виявити шляхи впливу міжнародної інформації на розвиток міжнародного права;
- досліджувати особливості міжнародної інформаційної діяльності;
- аналізувати діяльність основних акторів міжнародного інформаційного середовища;
- розуміти природу та особливості міжнародних інформаційних процесів, їх виклики і ризики для людства;
- уявляти стан, тенденції та перспективи розвитку інформаційної безпеки держави;
- проводити медіа моніторинги;
- аналізувати конкретні події міжнародних інформаційних відносин і на їх підставі робити аргументовані висновки та рекомендації для державних структур і дипломатичних установ.

З М І С Т

1. Міжнародна інформація як складова глобальної комунікації

Предмет, поняття та структура міжнародної інформації. Проблема виникнення та розвитку самостійної наукової дисципліни “Міжнародна інформація” як найбільш динамічної галузі досліджень інформації та теорії міжнародного права. Процес безперервного зростання ролі інформації в соціальному та технічному прогресі, вирішенні глобальних проблем. Зміст діяльності фахівця з міжнародної інформації. Міжнародна конвенція “Про доступ до інформації та участь громадян у прийнятті рішень у сфері навколишнього середовища”. Загальна оцінка інформаційного вибуху, його основні етапи, причини та наслідки. Джерела інформації: види та класифікація. Міжнародна інформація: поняття, зміст і функції. Міжнародні відносини в галузі інформації. Інформаційний продукт та інформаційні послуги в контексті міжнародних відносин. Міжнародна інформаційна діяльність. Доступ до інформації в розвинених країнах Європи, США і Канади. Світовий інформаційний ринок.

2. Інформаційне суспільство

Поняття “інформаційне суспільство”. Концепції глобального інформаційного (постіндустріального) суспільства Д. Белла, М. Кастельса, Е. Тофлера, Й. Масуди, Зб. Бжезінського, Д. Нейсбітта та ін. Основні критерії та ознаки інформаційного суспільства. Становлення і розвиток інформаційного суспільства, його об’єктивні основи розвитку та взаємодії з сучасними інформаційними і телекомунікаційними технологіями. Інформаційне середовище: суть та основні поняття. Види предметних сфер інформаційного середовища.

Поняття інформаційного права. Основні принципи інформаційного права та їх класифікація. Роль інформаційного права та інформаційного законодавства в сучасному інформаційному суспільстві.

Роль органів влади у формуванні інформаційного суспільства. Правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства: Окінавська Хартія глобального інформаційного суспільства. Документи Ради Європи, ЮНЕСКО, ООН про основні напрями реалізації переходу до інформаційного суспільства. Передумови переходу України до інформаційного суспільства. Особливості й можливі шляхи розбудови інформаційного суспільства в Україні. Оцінка результатів руху до інформаційного суспільства.

3. Інформаційні ресурси та інформаційні потреби

Поняття та класифікація інформаційних ресурсів. Інформаційна потреба: сутність та її місце в ієрархії соціальних потреб. Співвідношення інформаційної потреби з інформаційними інтересами та інформаційним запитом. Види інформаційних потреб. Динаміка інформаційних потреб та фактори їх розвитку. Основні методи дослідження інформаційних потреб. Інформаційна продукція та інформаційні послуги. Основні категорії споживачів інформації. Інформаційна культура споживачів інформації. Світова практика інформаційної освіти.

4. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах

Специфіка інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах. Формулювання основних завдань міжнародної інформаційно-аналітичної роботи. Теорія операцій інформаційно-аналітичної роботи. Сутність та значення інформаційно-аналітичних центрів як ключових елементів вироблення інформаційної стратегії держав на міжнародній арені. Типологія та загальна характеристика світових інформаційно-аналітичних центрів. Етапи становлення “фабрики думок”. Основні функції та методи діяльності сучасних “мозкових центрів”. Основні тенденції розвитку сучасних інформаційно-аналітичних центрів. Проблеми формування вітчизняних “фабрик думок”. Тенденції у розвитку “мозкових центрів” в Україні.

Головні завдання та функції інформаційно-аналітичної роботи в міжнародних відносинах.

5. Добування й обробка документів міжнародної інформації

Поняття документа в міжнародній інформації. Методика проведення інформаційного пошуку документів. Специфіка формування міжнародної бази та підготовка інформаційно-аналітичного документа. Методика розробки аналітичних прогнозів у міжнародних відносинах. Методи аналітико-синтетичної обробки міжнародної інформації. Методи аналізу документів. Формування підсумкового документа. Призначення й вимоги до оформлення документів різного призначення в міжнародній інформації. Класифікація документів.

6. Міжнародна інформаційна діяльність

Міжнародна інформаційна діяльність: поняття, види та її основні напрями. Мета та функції міжнародної інформаційної діяльності. Міжнародні договори і угоди в галузі інформації. Роль міжнародної інформації в системі ООН. Діяльність Комітету ООН з інформації. Основні функції Департаменту суспільної інформації ООН. Діяльність інформаційних центрів ООН. Інформаційна діяльність ООН на сучасному етапі. Роль ЮНЕСКО у вирішенні світових інформаційних проблем. Інформаційна діяльність світових та регіональних міжнародних організацій.

7. Технології міжнародної інформації

Технології трансляції новин у міжнародних відносинах. Особливості передачі міжнародної аналітики. Технології проведення оглядів різних міжнародних аналітичних агентств. Інтернет як фактор міжнародних відносин, технології передачі міжнародної інформації через Інтернет. Технології управління інформацією. Технологія управління “прикладними” технологі-

ями – інформаційні мегатехнології. Технології управління інформаційним ресурсом. Сучасні міжнародні інформаційні системи. Головні технологічні та технічні бази інформаційних систем. Правовий аспект діяльності міжнародних інформаційних систем. Класифікація та архітектура міжнародних інформаційних систем.

8. Мас-медіа у сучасному світі: політичні реалії та перспективи розвитку

Феномен комунікаційного процесу. Поняття масової інформації. Структура і функції ЗМІ. Поняття публічної сфери та її формування в умовах України. Ринковий характер мас-медіа. Суспільні функції ЗМІ. Роль міжнародного права в діяльності сучасних мас-медіа. Громадські медіа як альтернатива. Інтернет-журналістика та Інтернет-активізм. Методи аналізу при проведенні комунікативних кампаній. Концепція засобів комунікації Н. Лумана. Концепція комунікативної раціональної влади Ю. Хабермаса. Комунікативний підхід у концепції влади Т. Парсонса. Феномен Public Relations (PR) у сучасному суспільстві. Поняття “Public Relations”. Дві складові PR. Public Relations як функція управління та його зв’язок з маркетингом і брендінгом. Базові цілі у сфері PR-діяльності. Відмінності PR від пропаганди.

9. Інформаційні війни

Виникнення терміна “інформаційна війна”. Стратегічне інформаційне протистояння. Завдання і мета інформаційних війн. Методи і способи ведення інформаційних війн. Історія розвитку технологій ведення інформаційної війни. Покоління сучасних інформаційних війн. Види інформаційних війн: психологічна війна, кібервійна, мережна війна, ідеологічна диверсія, радіоелектронна боротьба тощо. Форми ведення інформаційної боротьби у сучасних інформаційних війнах. Інформаційна війна та майбутнє України.

10. Інформаційна безпека

Поняття та сутність інформаційної безпеки країни. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України в сфері національного інформаційного простору. Національні інтереси в інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека у сучасному світі. Стратегія інформаційної безпеки. Власники інформації, що захищається. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Безпека інформації в комерційних мережах. Міжнародний аспект захисту інформації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Бачило І. Л. Інформаційне право: актуальні проблеми теорії та практики: моногр. / І. Л. Бачило. – М.: Юрайт, 2009. – 530 с.

Боднар І. Р. Міжнародна інформація: навч.-метод. посіб. для самост. вивчення курсу / І. Р. Боднар. – Л.: Львів. комерц. акад., 2003. – Ч.І. – 108 с.

Кара-Мурза С. Г. Манипуляція сознанием / С. Г. Кара-Мурза. – М.: Эксмо, 2003. – 832 с.

Кастельс М. Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура : пер. с англ. под ред. О. І. Шкаратана / М. Кастельс. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.

Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: навч. посіб. / Б. А. Кормич. – К.: Кондор, 2004. – 384 с.

Королько В. Г. Основи публік рилейшнз / В. Г. Королько. – М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2001. – 528 с.

Кудрявцева С. П. Міжнародна інформація: навч. посіб. / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К.: Вид. Дім “Слово”, 2005. – 400 с.

Макаренко Є. А. Європейська інформаційна політика / Є. А. Макаренко. – К.: Наша культура і наука, 2000. – 367 с.

Макаренко Є. А. Інформаційне суспільство, політика, право в програмній діяльності ЮНЕСКО: моногр. / Є. А. Макаренко. – К.: Наша культура і наука, 2000. – 384 с.

Панов М. І. Політологія. Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Вид. Дім “Ін Юре”, 2006. – 520 с.

Петрик В. М. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій: навч. посіб. / В. М. Петрик, В. В. Остроухов та ін. – К.: Росава, 2006. – 208 с.

Політична енциклопедія / редкол. : Ю. Левенець, Ю. Шаповал та ін. – К.: Парламентське вид-во, 2011. – 808 с.

Почепцов Г. Г. Інформаційні війни / Г. Г. Почеп-

цов. – М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2000. – 576 с.

Почепцов Г. Г. Информация и дезинформация / Г. Г. Почепцов. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2001. – 256 с.

Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2003. – 656 с.

Почепцов Г. Г. Інформаційна політика / Г. Г. Почепцов. – К.: Знання, 2006. – 663 с.

Тадеев А. А. Информационное право: учеб. / А. А. Тадеев. – М.: Эксмо, 2005. – 464 с.

Требин М. П. Войны XXI века / М. П. Требин. – М.: АСТ, Минск: Харвест, 2005. – 608 с.

Юдін О. К. Інформаційна безпека держави: навч. посіб. / О. К. Юдін, В. М. Богуш. – Х.: Консум, 2005. – 576 с.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ”

(галузь знань 0302 “Міжнародні відносини”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030202 “Міжнародне право”)

У к л а д а ч і: ТРЕБІН Михайло Петрович,
ВАСИЛЬЄВ Георгій Юрійович,
ОСИПОВА Наталія Пилипівна,
ПОЛЩУК Ігор Олексійович,
САХАНЬ Олена Миколаївна

Відповідальний за випуск *М. П. Требін*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2012

Підп. до друку 07.11.2012. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,75. Облік.-вид. арк. 0,33. Вид. № 206.
Тираж 50 прим. Зам. № 4517. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.